

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету
Кафедра економіки, обліку та оподаткування

Порохняк Д. О.

**Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства та розробка
програми запобіжних заходів / Forecasting the probability of
bankruptcy of the enterprise and developing a program of preventive
measures**

Спеціальність 051 - Економіка
Освітньо-професійна програма – Економіка

Кваліфікаційна робота

Виконала : студент групи
ЕЕПзвнм-21
Д.О. Порохняк

Науковий керівник

Кваліфікаційна робота допущено
до захисту

_____ 20 __ р.
Завідувач кафедри
_____ **В.М. Пилявець**

ВІННИЦЯ - 2024

ЗМІСТ

Вступ	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУР	
БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ	5
1.1. Поняття банкрутство та основні причини його виникнення.	5
1.2. Нормативно-правове регулювання питань банкрутства та неплатоспроможності	12
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СВІТ КОМПАНІ УКРАЇНА» ТА	
ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ ЙОГО БАНКРУТСТВА	18
2.1 Характеристика підприємства та його фінансово-економічного стану.....	18
2.2. Оцінка ймовірності настання банкрутства підприємства	26
РОЗДІВ 3. РОЗРОБКИ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАПОБІГАННЯ	
БАНКРУТСТВУ ТОВ «СВІТ КОМПАНІ УКРАЇНА»	31
3.1. Формування комплексу організаційних заходів щодо уникнення кризи та банкрутства на підприємстві	31
3.2 Впровадження інформаційних систем та технологій для попередження банкрутства.	36
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ.....	49

ВСТУП

Актуальність теми. На даний час господарська діяльність в Україні здійснюється за умов невизначеності ситуації на ринку та мінливості економічного середовища. Звідси виникає невпевненість в отриманні очікуваного кінцевого результату, і зростає ризик невдач, непередбачених втрат, що може призвести до розвитку кризи неплатежів та банкрутства суб'єкта господарювання.

Відповідно питання кризи та банкрутства набуває особливої значущості та актуальності. Вивчення публікацій показує, що довкола проблеми банкрутства зосереджена увага значної кількості науковців, таких як Альтман Е., Базилінська О. Я., Бівер У. О., Бланк І. А., Бутинець Ф., Гринчуцький В. І., Кониліук О. І., Терещенко О. О., Третяк О., Шило В. П. та інші.

Враховуючи значну кількість публікацій щодо дослідження підходів до поняття «банкрутство підприємства», дана категорія не знайшла остаточного вирішення удосконалення його змісту у відповідності до сучасних економічних реалій. Тому, дослідження процедур прогнозування банкрутства підприємства в умовах пандемії та воєнного стану обумовлює актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування сутності банкрутства, факторів, що на нього впливають, методів для прогнозування та визначення запобіжних засобів

. Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких **завдань:**

- розглянути теоретичні засади категорії «банкрутство підприємств»;
- дослідити нормативно-правове регулювання відносин у сфері банкрутства підприємств;
- дослідити економічні аспекти діяльності підприємства
- оцінити ймовірність настання банкрутства підприємства;
- оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства;

- розробити комплекс заходів щодо запобігання банкрутства;
- дослідити діючу практику використання інформаційних технологій для аналізу банкрутства.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовими ресурсами на ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна». м. Вінниця

Предметом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є теоретико-методичні засади та практичний інструментарій управління фінансовими ресурсами в процесі прогнозування банкрутства.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із проблематики кризи та банкрутства.

Інформаційною базою дослідження стали закони та нормативні акти України, офіційні матеріали державних органів, звітні дані ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна». роботи науковців з проблем моделювання ймовірності банкрутства та засобів його запобігання, ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна результатів полягає у визначенні та обґрунтуванні організаційних, методичних основ кризи неплатежів та банкрутства.

Практичне значення одержаних результатів. полягає в тому, що результати дослідження можуть бути застосовані в ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна», а також в діяльності інших вітчизняних підприємствах.

Апробація результатів Результати дослідження впроваджено в господарську практику ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» та апробовано на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих науковців «Стан та перспективи розвитку бізнес-середовища в умовах сучасних викликів» (м. Рівне 18 листопада 2024 р).

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Основний зміст викладено на 44 сторінках друкованого тексту, в тому числі 12 таблиць, 4 рисунки та додатки. Список літературних джерел налічує 45 найменувань

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ

1.1. Поняття банкрутство та основні причини його виникнення.

Явище банкрутства бере свій початок з давніх часів та пов'язане з зародженням товарного виробництва та грошово-кредитних відносин (Ассирія, Єгипет, Індія, Китай, Стародавній Рим). Своїм подальшим розвитком банкрутство зобов'язане виникненню ринкової економіки, еволюції підприємництва та вільної конкуренції.

Інститут банкрутства завжди займав важливе місце у розвитку українського підприємництва, але його значення помітно зростає в період, коли розгортання кризових процесів в країні відбувається як у політико-правовій, так і в соціально- економічній сферах. В умовах значного погіршення стану економіки України, спричиненого дією світової економічної депресії, загостренням політичних конфліктів, зволіканням зі структурними реформами та нестабільністю валютно- фінансової ситуації в країні, загроза підвищення рівня збитковості та подальшого банкрутства вітчизняних суб'єктів господарювання значно посилюється.

Поняття «банкрутство» в історичному аспекті походить від двох італійських слів: *banco* – «лавка» і *rotto* – «зламаний». Виник цей вислів за часів Риму, коли лихварі виконували свої функції за лавами, а потім перекидали чи ламали ці лави, що і стало символом банкрутства [11].

На сьогоднішньому етапі історичного розвитку України перехід до ринкової економіки пов'язаний з принциповими змінами в підприємницькій діяльності фізичних та юридичних осіб, тому банкрутство стає її складовою.

Питання банкрутства знаходиться на перетині економіки та юриспруденції, тому в сучасній економічній та юридичній літературі є досить багато тлумачень терміну «банкрутство». Даний термін вживається у багатьох

суспільно-політичних і природничих галузях кожна з яких дає йому своє тлумачення. Причиною існування великої кількості визначень є багатогранність поняття. Тому розглянемо найтипівіші визначення поняття «банкрутства», які трапляються у зарубіжних і вітчизняних наукових публікаціях

Так всесвітньо відома бібліотека – довідник *wikipedia* трактує банкрутство – як юридичний процес, за допомогою якого люди або інші організації, які не можуть погасити борги перед кредиторами, можуть домагатися списання частини або всіх своїх боргів. У більшості юрисдикцій банкрутство здійснюється за рішенням суду, яке часто ініціюється боржником [12]

Бланк І.О. вважає, що «..банкрутством є встановлена в судовому порядку фінансова неспроможність підприємства, тобто нездатність підприємства задовольнити в установлені строки пред'явлені до нього з боку кредиторів вимоги та виконати зобов'язання перед бюджетом...» [13]

Закордонні науковці Р. Брелі та С. Майерс визначають банкрутство як ринковий спосіб покарання компанії за масштабні помилки в менеджменті. Банкрутство пов'язано з реалізацією катастрофічних ризиків, що виникли в процесі її невдалої фінансово-господарської діяльності [14, с. 88]

О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко [15, с 142] трактують банкрутство як нездатність підприємства задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів (робіт, послуг), включаючи нездатність забезпечити обов'язкові платежі до бюджету і позабюджетних фондів, у зв'язку з перевищенням зобов'язань боржника над його майном чи у зв'язку з незадовільною структурою балансу боржника.

Українські науковці представники харківської наукової школи Г. О. Сукрушева та В. М. Папуцин уточнюють, що банкрутство підприємства – це наслідок глибокої фінансової кризи підприємства, що приводить до відмови фінансувати основну поточну діяльність у зв'язку з відсутністю коштів, та відмова сплачувати за власними борговими зобов'язаннями, що є підставою для ліквідації підприємства [16, с. 684]

Н. П. Шморгун та Головка І. пояснює банкрутство підприємства як фінансовий крах та документально підтверджена нездатність суб'єкта господарювання платити за своїми зобов'язаннями і фінансувати основну поточну діяльність у зв'язку з відсутністю коштів. Такий стан підприємства, на думку автора, свідчить про погіршення всіх показників, що визначають його фінансову стійкість [17 с. 86]

Т. М. Янковець, Ю. В. Чернюк трактують банкрутство з двох сторін:

1) фінансова неспроможність та розорення, які зумовлюють неможливість підприємства розрахуватися за зобов'язаннями;

2) визнана в судовому порядку неспроможність відновити платоспроможність боржником через санацію, мирові угоди відповідно законодавству, використання процедури ліквідації [18 с. 104]

Українські вчені Сукрушева Г. О. та Папуцин В. М. провели систематизацію поняття «банкрутство», що дозволило сформулювати головні умови визнання підприємства банкрутом:

1. Юридичні підстави, зокрема визнання судом нездатності розрахуватися за борговими зобов'язаннями, що підтверджується документально.

2. Нemoжливiсть розрахуватися з кредиторами у визначені документально терміни.

3. Нemoжливiсть проведення санації чи мирових угод.

4. Потреба у проведенні ліквідації.

5. Нemoжливiсть антикризових заходів подолати фінансову неспроможність та визнання підприємством власної фінансової неспроможності.[19]

Щодо словникового трактування то найвідоміших академічних словників англійської мови видавничого дому «Oxford University Press» Oxford English Dictionary, англ. OED трактує банкрутство як визнана судом та документально підтверджена нездатність суб'єкта господарювання платити за своїми зобов'язаннями і фінансувати основну поточну діяльність у зв'язку з відсутністю коштів. [20]

Тлумачний словник української мови характеризує банкрутство як фінансово неспроможність, розорення, що призводить до припинення виплат по боргових зобов'язаннях.[21, с.84]

Одже на нашу думку найчастіше банкрутство розглядається як явище, спричинене кризою, яку не вдалось вчасно подолати. Більшість досліджених авторів сходяться на думці, що банкрутство необхідно не допустити у будь-якому разі і потрібно шукати нові та більш ефективні методи управління підприємством, спрямовані на недопущення цього явища

Міністерство Юстиції України роз'яснює « ..банкрутство — це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному Кодексом України з процедур банкрутства, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури».[44]

Бегун С. І., Штинь А. М. [39] серед зовнішніх причин банкрутства виокремлює умисні, кон'юнктурні та форс-мажорні; серед внутрішніх – помилки менеджменту (неправильні господарські рішення), нестачу ресурсів (фінансових, матеріальних, кадрових, інноваційних) та умисні дії внутрішніх осіб (власників, керівництва, працівників). Сукрушева Г. О., Папуцин В. М. [16, с 685] характеризує зовнішні причини банкрутства як міжнародні та національні, а внутрішні як банкрутство бізнесу, банкрутство власника, банкрутство послуг та банкрутство виробництва.

Рзаєва Т. Г [38, с. 180] до зовнішніх причин відносить фактори криз, фактори «негативного спадку», прорахунки державної політики, інфляції та кризи неплатежів, ринкові фактори, взаємодії з партнерами, інноваційні фактори, ресурсний дефіцит, природні катастрофи; до внутрішніх – прорахунки керівників і фахівців у різних сферах діяльності.

Систему зовнішніх і внутрішніх факторів виникнення банкрутства в промисловості України також пропонує . Москаленко В.П., Пластун О.Л. [2,с. 190]. До зовнішніх науковець відносить загальноекономічні, ринкові та інші

(політичні, соціальні, технологічні) фактори; до внутрішніх – виробничі, фінансово-інвестиційні, маркетингові, управлінські.

На нашу думку, більш доцільним є визначення основних груп причин як внутрішніх і зовнішніх причин, але в межах систем внутрішніх і зовнішніх причин дійсно можна виділити причини за характером та рівнями їх впливу.

I – міжнародний (глобальний, загальносвітовий) рівень

- світова економічна депресія;
- загострення міжнародних конфліктів (військові дії та території України);
- зниження рівня іноземних інвестицій у вітчизняні підприємства;
- низька конкурентоспроможність на іноземних ринках;
- значний розмір зовнішнього боргу України;
- подорожчання американського долару.

II – макроекономічний (національний, державний) рівень

- загальна економічна та політична нестабільність у країні;
- непослідовність податкової, кредитної, митної, інвестиційної політики;
- прорахунки державної політики у здійсненні структурних реформ;
- недосконалість законодавства;
- розбалансованість фінансового та валютного ринку;
- некеровані інфляційні процеси;
- низький рівень інтегрованості національної економіки;
- неефективне використання іноземного капіталу та вплив капіталу;
- зростання масштабів тіньової економіки;
- скорочення надходжень та видатків з бюджету;
- погіршення макроекономічних показників;
- зниження загального рівня життя населення (зростання безробіття, зниження рівня доходів, зменшення платоспроможності населення).

III – мезоекономічний (галузевий) рівень

- необґрунтоване втручання держави;
- руйнування важливих господарських зв'язків та взаємні неплатежі;
- конкурентний тиск (наявність зловживань з боку конкурентів);

- втрата традиційних ринків збуту;
- зниження попиту на відповідну продукцію.

IV – мікроекономічний рівень (рівень окремого підприємства)

-операційні (загальне падіння обсягів виробництва; неефективне використання виробничих потужностей та зростання зношеності активів; низький рівень диференційованості продукції; ресурсний дефіцит);

-фінансові (неефективна фінансова стратегія; висока вартість капіталу та надмірна частка позикового капіталу; зростання розміру кредиторської та дебіторської заборгованості; перевищення рівня допустимих фінансових ризиків);

-інвестиційні (низький рівень інвестиційної активності; відсутність або неефективність інвестиційних проєктів);

-управлінські (прорахунки та помилки керівництва або відповідних фахівців; недостатній рівень кваліфікації або умисні дії керівництва).

I-IV рівень (дія простежується на всіх рівнях)

- масштабність корупції;
- використання інституту банкрутства для прикриття кримінальних дій;
- низький рівень економічної освіти та підприємницької поведінки;
- надзвичайні ситуації;
- науково-технічний прогрес

Запропонований перелік основних історичних передумов та причин неплатоспроможності безперечно не є вичерпним, оскільки існує значна кількість факторів, які в різних ситуаціях за певних обставин та залежно від характерувпливу можуть як сприяти ефективному розвитку підприємства, так і призвести до його неплатоспроможності, і, як наслідок, банкрутства.

Якщо все ж підприємство потрапляє у процес банкрутства, необхідно правильно розуміти які цей процес може мати наслідки для нього, його власників, акціонерів та кредиторів, партнерів, працівників та споживачів, галузі та регіону його діяльності, а також розвитку економіки країни в цілому

За сучасних умов коли Україна пройшла пандемію COVID - 19 та

знаходиться в умовах війни питання банкрутства підприємств стоїть особливо гостро, оскільки кількість збанкрутілих підприємств зростає. Для оцінки ефективності таких процедур розглянемо динаміку розгляду господарськими судами справ про банкрутство за 2021–2023 рр. на основі інформації із сайту Судова влада України (табл. 1.1)

Протягом 2023 року було відкрито 14349 проваджень у справах про банкрутство, що на 14,5 % менше, ніж за аналогічний період 2021 року (16791 проваджень).

- банкрутство юридичної особи - 794 заяви, що на 2,3 % менше, ніж протягом 2021 року (813 заяв);

Таблиця 1.1.

Динаміка справ пов'язаних із банкрутством за 2021-2023 роки [43]

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення	
				+, -	%
Відкрито в провадження (прийнято до розгляду)	16791	9752	14349	-2442	85,5
Визнано банкрутом юридичну особу	813	563	794	-19	97,7
Визнано неплатоспроможність фізичної особи	514	419	590	76	114,8
Грошові вимоги кредитора до боржника	4722	2367	7322	2600	155,1
майнові спори стороною яких є боржник	2647	1314	3957	1310	149,5

Згідно даних таблиці 1.1 у 2022 році спостерігався спад надходжень процесуальних звернень до судів порівняно з 2021 роком, однак цифри 2023 року говорять про те, що кількість звернень до господарських судів значно збільшилась та наблизилась до показників довоєнного періоду.

Існування великої кількості думок щодо визначення правильного трактування поняття «банкрутство» сприяє виникненню різних методів його діагностики. Також можна зробити висновок, що банкрутство має як позитивні, так і негативні наслідки, тому доцільно постійно здійснювати моніторинг імовірності банкрутства підприємств, щоб уникнути негативних наслідків.

1.2. Нормативно-правове регулювання питань банкрутства та неплатоспроможності

Багатогранність явища банкрутства яке знаходиться на поєднанні юридичної та економічної наук передбачає його розгляд його в різних аспектах; основою якого є нормативно-правового регулювання..

Банкрутство, з одного боку, виступає як засіб вирішення проблеми неплатоспроможності підприємств, а з іншого боку, є загрозою для розвитку економіки країни, оскільки його масовість зумовить дестабілізацію економічної системи, підвищить ризик виведення з ринку життєздатних суб'єктів господарювання та сприятиме зростанню кількості умисних і фіктивних банкрутств.

Погоджуючись з Хомко Л. В. та Яновицькою А [30], зазначимо, що головною метою банкрутства є не ліквідація підприємства, а задоволення вимог кредиторів через визнання боржника банкрутом. Тому банкрутство має бути не самоціллю, а засобом позбавлення боргів. В свою чергу, ефективність банкрутства як засобу позбавлення боргів насамперед залежить від процедур, здійснених в процесі його реалізації.

З метою визначення сутності процедур банкрутства було проведено дослідження нормативно-правової системи регулювання відносин банкрутства та неплатоспроможності взагалі та процедур банкрутства зокрема, дали змогу зробити висновок щодо поділу нормативно-правових актів у цій сфері на три групи:

- нормативно-правові акти спеціальної дії, які регулюють відносини лише у сфері неплатоспроможності та банкрутства;
- нормативно-правові акти загальної дії, які містять окремі положення що відображають загальні аспекти регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства;
- нормативно-правові акти, дія яких поширюється на окремі категорії боржників;

Становлення та розвиток вітчизняного законодавства про банкрутство умовно можна поділити на чотири етапи:

I. Закон України «Про банкрутство» від 14.05.1992 р.

II. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30.06.1999 р.

III. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 р.

IV. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р.

Базовим нормативно-правовим актом спеціальної дії, що визначає та регулює порядок відновлення платоспроможності суб'єктів господарювання або визнання їх банкрутами є Закон України «Про банкрутство» від 14.05.1992 р. №2343-ХІІ. Даним законом встановлено порядок провадження у справах про банкрутство, визначено особливості організації діяльності арбітражного керуючого, а також введення судових та досудових процедур банкрутства, при цьому особлива увага приділена порядку продажу майна в провадженні у справі про банкрутство, розглянуто особливості банкрутства окремих категорій боржників та процедур банкрутства, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства.

Для «правильного та однакового застосування законодавства про банкрутство» господарськими судами існує Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про банкрутство» від 18.12.2009 р. №15, якою надаються роз'яснення положень Закону №2343-ХІІ.

Спеціальну дію має також ряд підзаконних нормативно-правових актів, серед яких можна назвати:

– Наказ Міністерства Юстиції України «Про затвердження Положення про Єдиний реєстр підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство» від 15.09.2011 р. №3018/5;

– Наказ Міністерства Юстиції України «Про порядок подання арбітражними керуючими (розпорядниками майна, керуючими санацією, ліквідаторами) обов'язкових відомостей (інформації)» від 18.01.2013 р.

№130/5 [189];

– Постанова Пленуму Вищого Господарського Суду України «Про затвердження Положення про порядок проведення санації до порушення провадження у справі про банкрутство» від 17.12.2013 р. №15.

У групі нормативно-правових актів загальної дії положення, що стосуються безпосередньо процедур банкрутства, містить Господарський кодекс України, але зазначений нормативно-правовий акт визначає лише перелік процедур, що застосовуються до неплатоспроможного боржника: розпорядження майном, мирова угода, санація (відновлення платоспроможності) боржника та ліквідація банкрута (ч. 1 ст. 212). Положеннями кодексу також передбачена можливість вживання заходів щодо запобігання банкрутству суб'єктів підприємництва та відновлення платоспроможності цього суб'єкта через досудову санацію (ст. 211).

Відповідно до Указу Президента України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України» державним органом з питань банкрутства в Україні є Міністерство юстиції. Серед завдань, покладених на Міністерство юстиції, низка завдань, які безпосередньо стосуються організації та здійснення процедур банкрутства, наприклад:

- сприяння створенню організаційних, економічних, інших умов, необхідних
- для реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом (пп. 31 п. 4);
- встановлення вимог для отримання свідоцтва на право здійснення діяльності арбітражних керуючих, організація системи їх підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, а також здійснення контролю за діяльністю арбітражних керуючих (пп. 32, 33, 41 п. 4);
- установлення типових форм плану санації і мирової угоди, переліку майна, яке включається до ліквідаційної маси у справах про банкрутство (пп. 37. п 4);
- підготовка та затвердження типових документів щодо проведення

процедур банкрутства, методичних рекомендацій (пп. 39 п. 4) тощо.

До нормативно - правових актів, дія яких поширюється на окремі категорії боржників відносять нормативні акти які визначають та регулюють лише виняткові питання, пов'язані з відновленням плато- спроможності відповідних категорій боржників або визнання їх банкрутами від

- Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. №2768-III (ч. 1 ст. 29) [118];

- Закони України:

- «Про банки і банківську діяльність» від 20.03.1991 р. №872-XII (глава 16 «Ліквідація банку»);

- «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 29.11.2001 р. №2864-III;

- «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. №1576-XII (ч. 2, ст. 21) ;

Підзаконні нормативно-правові акти:

- Наказ Фонду державного майна «Про затвердження Порядку погодження планів санації, мирових угод» від 06.06.2007 р. №895

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку погодження умов і порядку проведення санації державних підприємств до порушення провадження у справі про банкрутство за рахунок не бюджетних джерел фінансування» від 30.01.2013 р. №38.

Одними із найважливіших документів є Кодекс України з процедур банкрутства – звід нормативних актів, що врегульовує всі процедурні питання банкрутства, в якому розкрито багато новітніх положень:

- спрощено процедуру відкриття провадження у справі про банкрутство;
- заборона припинення провадження у справах про банкрутство;
- вдосконалено процедуру продажу майна –
- визначена можливість продажу виключно через електронний майданчик, а також закладено основи для продажу майна за найвищою ціною;
- передбачено нову процедуру для фізичних осіб, яка, зокрема, передбачає реструктуризацію основного боргу фізичної особи та керуючого реструктуризацією.

Також внесені зміни з урахування законодавчих змін до Кодексу України з процедур банкрутства:

- виключено спеціальну (спрощену) процедуру самобанкрутства;
- істотно змінено інститут арбітражного керуючого (його права, порядок призначення, винагорода, дисциплінарна відповідальність);
- запроваджено особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників – страховиків, учасників фінансово ринку;
- включено норми відносно проваджень у справах про банкрутство, пов'язаних з іноземною процедурою неплатоспроможності;
- виключено із переліку процедур мирову угоду елементи якої тепер вважатимуться складовими плану санації .

В підсумку надамо трактування банкрутства у вітчизняних нормативно-правових актах:

Господарський Кодекс України [45] визначає що банкрутство – це нездатність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування визначеної судом ліквідаційної процедури.

Кодекс України з процедур банкрутства (ст. 1) [25] трактує Банкрутство як – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедур

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (ст. 1) [24] дає наступне визначення що, банкрутство підприємства – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку, визначеному законом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедур.

Національний банк України у Методичних рекомендаціях щодо застосування комерційними банками Закону України «Про банкрутство» (п. 2)

[40] визначає банкрутство – як неспроможність юридичної особи – суб’єкта підприємницької діяльності у встановлений строк задовольнити вимоги кредиторів, повернути кредити банку та забезпечити обов’язкові платежі до бюджету.

Методичні рекомендації Центральної спілки споживчих товариств України з аналізу й оцінки фінансового стану підприємств (розд. 2) [23] трактують «Банкрутство це неспроможність підприємства платити за своїми борговими зобов’язаннями, що може бути зумовлена конкуренцією, некомпетентним управлінням, біржовими спекуляціями тощо».

Дослідивши основні положення законодавства про банкрутство, варто зазначити, що в цілому в нормативних актах врахована специфіка їх діяльності та умови, в яких відбувається відновлення платоспроможності або визнання їх банкрутами.

Підсумовуючи, зазначимо, що в процесі дослідження з’ясовано існування двох абсолютно різних сторін явища «банкрутства». З одного боку, банкрутство асоціюється з низкою негативних явищ, які виникають в результаті недобросовісного господарювання і необґрунтованих ліквідацій та призводять до суттєвих збитків та втрат як для підприємства, так і для галузі та регіону його діяльності, а також розвитку економіки країни в цілому. Проте, з іншого боку, банкрутство виступає засобом забезпечення сталого та збалансованого розвитку економіки та стимулює підприємства до добросовісного та ефективного ведення господарської діяльності.

Тому, з метою мінімізації негативних наслідків банкрутства та спрямуванні його дії на активізацію та збільшення масштабів підприємницького сектору, вітчизняний інститут банкрутства має відповідати міжнародному рівню та бути максимально справедливим. Крім того, повинна забезпечуватись ефективність та прозорість застосовуваних до боржника (банкрута) процедур та відповідність діючим нормативно-правовим актам..

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СВІТ КОМПАНІ УКРАЇНА» ТА ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ ЙОГО БАНКРУТСТВА

2.1 Характеристика підприємства та його фінансово-економічного стану.

Товариство з обмеженою відповідальністю «СВІТ КОМПАНІ Україна», скорочене найменування ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» (анг. назва. *LIMITED LIABILITY COMPANY SWEET COMPANY UKRAINE*) розташоване за адресою: Вінницька область, Вінницький район с. Вінницькі Хутори, вулиця Гетьмана Мазепи, будинок 45.

ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» було зареєстровано 28.04.2015 року з розміром статутного капіталу юридичної особи складає 1 000,00 грн.

ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» є провідним виробником кондитерських виробів в Україні. Підприємство спеціалізується на виробництві якісних та смачних кондитерських продуктів шляхом виробництва широкого асортименту кондитерських виробів, включаючи торти, печиво, цукерки та інші ласощі.

Напрямами діяльності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» є:

10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання

10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання

46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами

46.36 Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами

46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами

Виробничі лінії ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» мають сертифікацію HASPP, ISO 22000. Свою продукцію ТОВ розповсюджує як на території України

так і на європейські ринки (Литва та Румунія).

Свою продукцію ТОВ виготовляє на сучасному високотехнологічному обладнанні. Виробничі процеси сертифіковано відповідно до міжнародної системи менеджменту якості ISO 9000, ISO 22000.

Проведемо дослідження основних показників економічної діяльності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна».

Таблиця 2.1

Економічні показники діяльності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» у
2021 – 2023 році

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, -	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	11100,3	28149,7	31406,2	20305,9	282,93
Вартість активів, тис. грн	3752,2	7663	12646	8893,8	337,03
Вартість основних засобів, тис. грн.	373,7	308	244	-129,7	65,29
Вартість оборотних активів, тис. грн..	3378,5	7354	12321	8942,5	364,69
Вартість власного капіталу, тис. грн.	-888,1	-686,3	-413,1	465,7	-51,27
Вартість позикового капіталу, тис. грн.	4640,3	8349,6	13060	8751,3	308,98
Середньооблікова чисельність працівників, чол.	63	75	64	1	101,59
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	10866,9	25559,4	28251,9	17385	259,98
Валовий прибуток, тис. грн.	233,4	2590,3	3154,3	2920,9	1351,46
Чистий прибуток, тис. грн.	-1126,1	201,8	273,2	1399,3	-24,26

На основі даних таблиці 2.1 можна зробити висновок, що економічні показники діяльності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» в динаміці за 2021 -2023 роки набрали позитивну тенденцію до зростання.

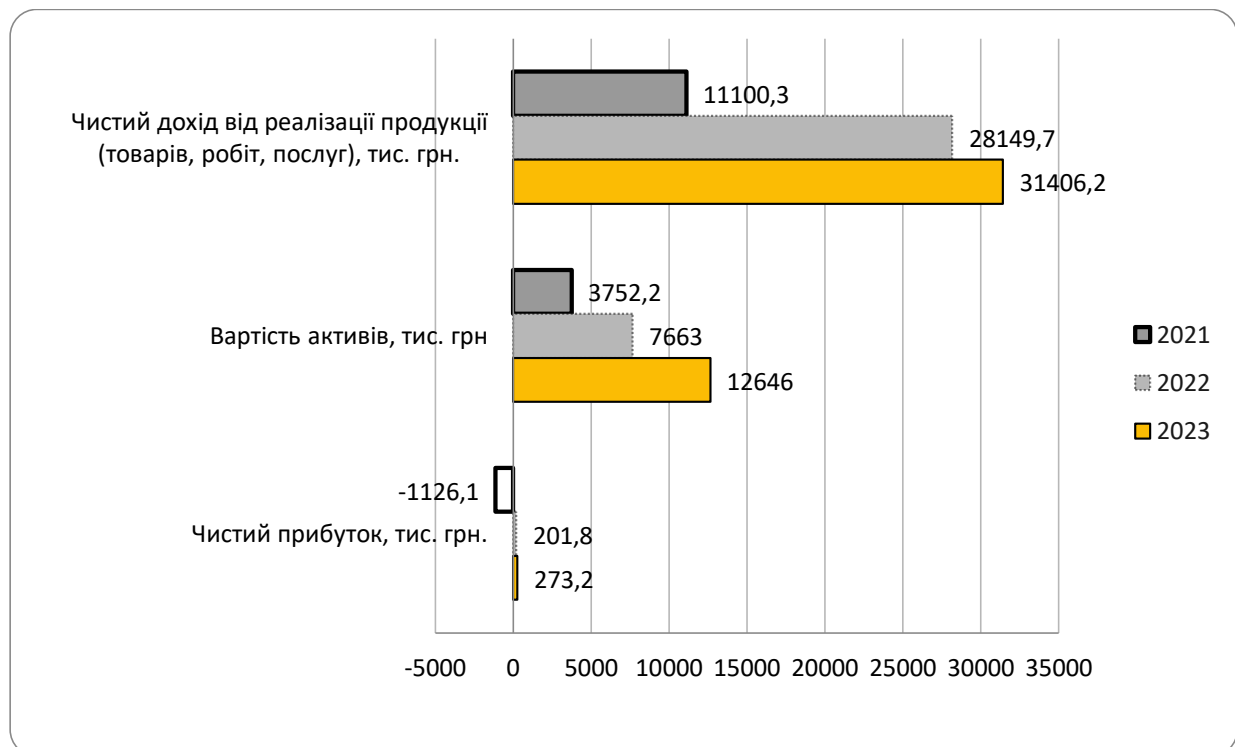
Так, в 2023 році порівняно із 2021 роком, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, наданих послуг) зріс із 11100,3 тис. грн. в 2021 році до 28149,7 тис. грн. в 2022 р. та до 31406,2 тис. грн. в 2023 році, або на 20305,9 тис.

грн. (на 282 %) за досліджуваний період 2021-2023 років.

Середньорічна вартість активів ТОВ зросла за період з 2021 р. по 2023 р. на 8893 тис. грн., або у 3,37 рази. Але необхідно відмітити, що вартість основних засобів знизилась на 129,7 тис. грн., або 34,74 %, то середньорічна вартість оборотних активів, за цей період, зросла на 8942,5 тис. грн., або 367,7 %. Середньооблікова чисельність працівників в ТОВ майже не змінилась

У звітному 2023 році, ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» було прибутковим, проте рівень його прибутковості достатньо висока 273,2 тис. грн., проти отриманого збитку - 1126,1 тис. грн. у 2021 році. Відповідно і показники рентабельності в 2021 році є від'ємними. Крім того необхідно відмітити погану структуру капіталу в 2023 році за рахунок відображення непокритих збитків

Збитковість ТОВ у 2021 і 2020 році зумовлена наслідками запровадження карантину внаслідок епідемії COVID – 19, що не давало змоги ефективно працювати і реалізовувати продукцію.

Мал. 2.1. Динаміка показників діяльності за 2021 -2023 роки ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна», тис .грн

Важливою складовою виробничого потенціалу ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» є основні засоби які представлені будівлями, машинами та обладнанням харчового виробництва. Необхідно відмітити, що підприємство багато основних засобів орендує і значна кількість специфічних основних засобів знаходиться у фінансовому лізингу.

Таблиця 2.2

Структура та склад основних засобів основного виду діяльності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» за 2021-2023 роки

Групи основних засобів	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. до 2021 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	202,5	54,2	160,8	52,2	122,2	50,1	-80,3	60,4
Машини та обладнання	67,3	18,0	54,8	17,8	39,8	16,3	-27,5	59,1
Транспортні засоби	71,8	19,2	68,4	22,2	66,1	27,1	-5,6	92,2
Інструменти, прилади та інвентар	23,2	6,2	12,9	4,2	9,0	3,7	-14,1	39,0
Інші основні засоби	9,0	2,4	11,1	3,6	6,8	2,8	-2,1	76,2
Разом	373,7	100	308,0	100	244	100	-129,7	65,3

Аналізуючи структуру основних засобів ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» необхідно відзначити велику питому вагу будівель та споруд в складі основних засобів які займають від 54,2 % у 2021 році до 50,1 % у 2023 році. Крім цього значну питому вагу у структурі основних засобів займають транспортні засоби – 19-27 %, на третьому місці машини та обладнання – 18-19 %, на долю інструментів та приладів приходить лише – 4-6 %, інші основні засоби -2-3%.

Щодо динаміки основних засобів ТОВ вона є негативною. Так в 2021 році на підприємстві рахувалось 373,7 тис. грн по залишковій вартості в 2022 році обсяг знизився до 308 тис. грн., а в 2023 році знизилось до 244,0 тис. грн. Загальне

зниження за 3 роки становить 129,7 тис. грн., або - 34,7 %. Це негативне явище є результатом покриття збитків 2020 та 2021 років, тобто підприємство отримані прибутки направляє не на оновлення основних засобів а на покриття збитків.

Визначимо та проаналізуємо структуру оборотного капіталу в ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна за 2021 - 2023 роки,

Таблиця 2.3

Структура та склад оборотних активів ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» за 2021-2023 роки

Показник	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. до 2021 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Запаси	823,5	24,4	3736,5	50,8	8406,5	68,2	7583,0	1020,8
Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги	1950,1	57,7	3003,6	40,8	3146,9	25,5	1196,8	161,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	87,2	2,6	1,7	0,0	57,9	0,5	-29,3	66,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	264,7	7,8	361,8	4,9	213,0	1,7	-51,7	80,5
Гроші та їх еквіваленти	241,9	7,2	95,0	1,3	380,9	3,1	139,0	157,5
Витрати майбутніх періодів	3,6	0,1	19,1	0,3	19,4	0,2	15,8	538,9
Інші оборотні активи	7,4	0,2	109,7	1,5	96,8	0,8	89,4	1308,1
Усього	3378,5	100,0	7354,4	100,0	12321,4	100,0	8942,9	364,7

Дані таблиці 2.3 свідчать, що вартість оборотних активів значно збільшилась в 2023 р. порівняно із 2021 р. на 8942 тис. грн., або більше як у 3,6 рази, що є позитивним явищем

У структурі оборотного капіталу ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» найбільша питома вага належить запасам, в 2023 році їх частка в структурі оборотного капіталу становила 68,2 %, що більше майже в 10 разів рівня 2021 року, це є позитивним зрушенням у діяльності підприємства так як запаси в даній сфері в більшості своїй представлені матеріалами для здійснення професійної діяльності. На другому місці знаходиться дебіторська заборгованість – 25 %, із них дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги – 16,6 %, а за розрахунками з бюджетом – 0,5 %, Питома вага грошових коштів у структурі оборотного капіталу досить низька, у 2020 році вона становила 3,1 %, що є досить негативним для підприємства, тоді як у 2021 році їх частка становила – 7,2 %.. Інші види оборотних активів мають незначну питому вагу.

Проведемо дослідження структури капіталу підприємства

Таблиця 2.4

Структура та склад капіталу ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» за 2021-2023 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р.	
				тис. грн.	тис. грн.
Власний капітал	-888,1	-686,3	-413,0	475,1	46,5
Довгострокові зобов'язання	452,6	239,4	119,7	-332,9	26,4
Поточні зобов'язання	4187,7	8110,2	12939,8	8752,1	309,0
в т.ч. поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги	1181,8	1033,0	1471,4	289,6	124,5
поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	99,8	434,5	298,9	199,1	299,5
інші поточні зобов'язання	2906,1	6642,7	11169,5	8263,4	384,3
Усього капіталу	3752,2	7663,3	12646,4	8894,2	337,0

Аналіз динаміки свідчить про зростання обсягу капіталу, так в 2021 році обсяг становив 3752,2 тис. грн., в 2022 році даний показник зріс до 7663,3 тис. грн., в 2023 році він становив 12646,4 тис. грн. Загальне зростання становить + 8894,2 тис. грн., або 337%. Необхідно відмітити, по відношенню значення власного

капіталу яке сформоване в ТОВ внаслідок значного збитку в 2019-2020 роках, який був переоформлений як непокритий збиток, але позитивним моментом є його зниження з -888,1 в 2021 році до -413 тис. грн.

Проведемо дослідження ефективності використання фінансових ресурсів підприємства за наступними групами показників

I показники платоспроможності та ліквідності.

II показники фінансової стійкості

III Показник ефективності діяльності

Таблиця 2.5

Показники використання фінансових ресурсів ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, -	%
Показники платоспроможності					
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,9024	0,9068	0,9522	0,0498	105,52
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6073	0,7079	0,7852	0,1779	129,29
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0572	0,0136	0,0390	-0,0182	68,18
Показник фінансової стійкості					
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,54	0,22	0,46	-0,0800	85,19
Коефіцієнт забезпеченості запасів ВОК	0,47	0,52	0,46	-0,0100	97,87
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів ВК	0,39	0,44	0,37	-0,0200	94,87
Показники ефективності діяльності					
Рентабельність продукції, %	2,15	10,13	11,16	9,02	519,83
Рентабельність активів, %	-30,01	2,63	2,16	32,17	-7,20
Рентабельність власного капіталу, %	x	x	x	x	x

Показники платоспроможності та ліквідності характеризують здатність ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» швидко перетворити активи на гроші, тобто можливостями покрити свої поточні зобов'язання до одного року.

З таблиці 2.5 можна зробити наступні висновки по показниках платоспроможності, що за досліджуваний період ТОВ не має можливості покрити свої зобов'язання перед кредиторами в короткостроковому періоді. Негативним є те, що дані коефіцієнти не відповідають нормативним значенням і

мають тенденцію до зменшення. Це є свідченням, що в ТОВ спостерігається недостача різних груп ліквідних активів..

Щодо показників фінансової стійкості відповідно результатом цього напрямку аналізу є виявлення потенційних можливостей (резервів) підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами загалом та процесами формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства зокрема. Досліджені закономірності в динаміці та структурі власного та позикового капіталу ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» зумовили певні особливості в динаміці показників фінансової стійкості. Частину показників таких як коефіцієнт автономії та коефіцієнт концентрації та коефіцієнт фінансової стійкості розрахувати немає можливості так як підприємство має низький розмір зареєстрованого капіталу (1000 грн) і значний розмір нерозподіленого збитку, що зумовлює від'ємне значення власного капіталу

Таблиця 2.6

Власний капітал та чистий прибуток ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Зареєстрований (пайовий) капітал	1,0	1,0	1,0	1,0
Непокритий прибуток (-збиток)	237,0	-889,1	-687,3	-414,1
Усього власного капіталу	238	-888,1	-686,3	-413,1
Чистий прибуток	26,1	-1126,1	201,8	273,2

Інші показники мають тенденцію до зниження, що вказує на зниження забезпеченості власних обігових коштів у власному капіталі. Що стосується коефіцієнтів маневреності власного капіталу, забезпеченості запасів власним оборотним капіталом та забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом, то їх аналіз свідчать про погіршення фінансового стану підприємства.

Щодо ефективності діяльності то ТОВ в цілому має прибуткову діяльність, але вона є недостатньо високою для подальшого розвитку

2.2. Оцінка ймовірності настання банкрутства підприємства

Діяльність підприємств пов'язана з різними ризиками і найбільш небезпечним їх є неплатоспроможність, унаслідок чого може виникнути банкрутство. Для запобігання такій проблемі проводиться фінансовий аналіз, одного з головних завдань якого є, діагностика поточного фінансового стану, запобігання загрози банкрутства та ін. Частиною фінансового аналізу є оцінка ймовірності настання банкрутства.

На сьогоднішній день існує достатня кількість різних закордонних та вітчизняних методик, покликаних оцінити ризик настання банкрутства. Проте досить непросто знайти точну методику з метою оцінки конкретного випадку.

При використанні різноманітних методик прогнозування ймовірності банкрутства недоліками як правило виступають є:

- необґрунтованість нормативних показників;
- не передбачено використання під час аналізу показників, які характеризують фінансову потужність підприємства;
- вибірка показників, на основі яких проводять аналіз, формується суб'єктивно;
- ігнорують показники, на основі чистого грошового потоку
- галузеві особливості об'єкта аналізу;

На нашу думку основним недоліком є галузева особливість об'єкта аналізу оскільки різні галузі мають свою специфіку формування фінансових показників (торгівля – швидкий обіг оборотних активів, будівельна галузь – тривалий фінансовий період, сільське господарство – циклічність та сезонність) і проведені розрахунки будуть формувати суперечливі результати аналізу.

Щоб правильно провести аналіз, необхідно розібратися в методиках та підібрати відповідний. Розподілимо методи оцінки прогнозування банкрутства у хронологічному порядку, розглянувши їх далі більш детально у поданій послідовності. Велику кількість моделей прогнозування банкрутства було запропоновано вченими – економістами наприкінці ХХ століття. В основному

моделі мають універсальний характер і в здебільшого кожна використовує 4 і більше факторів.

Таблиця 2.7

Найбільш широко використовувані моделі оцінки ймовірності банкрутства

№	Модель	Рік	Кількість факторів	Країна	Галузь використання
1	Є. Альтмана	1983	2,5	США	Універсальна
2	Р. Таффлера	1977	4	Великобританія	Акц. товариства
3	Модель вчених ІДЕА	1996	4	РФ	Середній бізнес
4	Г. Спрінгейта	1978	4	США	Універсальна
5	Р. Ліса	1972	4	Великобританія	Універсальна
6	О. Терещенка	2003	6	Україна	Універсальна
7	А. Матвійчука	2006	7	Україна	Універсальна
8	R- модель банкрутства	2009	4	Україна	Універсальна

Крім вищезазначених в практичній діяльності використовують тест на банкрутство Тамарі (1964), модель Конана і Гольдера, (1979), система показників Бетге Хуса-Ніхауса (1987), модель Краузе (1993), методологія дискримінантного аналізу німецького Бундесбанку (1999), система рейтингової оцінки фінансового стану (2004) та ін. Враховуючи досвід використання вказаних моделей за кордоном та у вітчизняній практиці вони не є широко поширеними, оскільки отримані протягом їх використання результати виявляються досить суперечливими або не відповідають реальному фінансовому стану. Це пояснюється певною відмінністю у відображенні фінансових операцій та особливостями формування звітності у різних країнах.

В умовах невизначеності ринкової кон'юнктури для ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна», важливим є оцінка ймовірності банкрутства. на базі використання зарубіжних та вітчизняних методик, встановлення їх основних переваг і недоліків та можливості використання у вітчизняній практиці.

Проведемо розрахунок прогнозування банкрутства для ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна » за допомогою наступних моделей:

1. Е. Альтмана.

$$Z = 1,2K_1 + 1,4K_2 + 3,3K_3 + 0,6K_4 + K_5, \text{ (розрахунок наведено в Додатку В)}$$

2. Модель Дж. Таффлера і Г. Тішоу

$$Z_T = 0,03X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4, \text{ (розрахунок наведено в Додатку В)}$$

3. Модель вчених Іркутської державної економічної академії:

$$R = 0,38K_1 + K_2 + 0,054K_3 + 0,63K_4, \text{ (розрахунок наведено в Додатку Г)}$$

4. Модель Спрінгейта:

$$Z = 1,03 X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4 X_4; \text{ (розрахунок наведено в Додатку Д)}$$

5. Модель Р. Ліса .

$$Z = 0.063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4 \text{ (розрахунок наведено в Додатку Е)}$$

6. Модель О.О. Терещенка

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6, \text{ (розрахунок наведено в Додатку Є)}$$

7. Модель А.В. Матвійчука

$$Z = 0,033X_1 + 0,268X_2 + 0,045X_3 - 0,018X_4 - 0,004X_5 - 0,015X_6 + 0,702X_7,$$

(розрахунок наведено в Додатку Ж)

8. R- модель банкрутства

$$R = 0,838 X_1 + X_2 + 0,054 X_3 + 0,63 X_4 \text{ (розрахунок наведено в Додатку З)}$$

Проведені розрахунки ймовірності банкрутства шляхом використання різних моделей в таблиці 2.8 засвідчують що ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» є фінансовою стійким і йому не загрожує банкрутство.

Таблиця 2.8

Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна»

Модель оцінки ймовірності банкрутства	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Результат
5 факторна модель Альтмана	3,82111	4,08605	3,04686	$Z > 2,99$, то ймовірність банкрутства незначна
Модель Дж. Таффлера і Г. Тішоу	0,77214	0,91144	0,72309	За $Z > 0,3$ рівень фінансового стану вважається високим, а ймовірність банкрутства невеликою

Продовження таблиці 2.8

Модель оцінки ймовірності банкрутства	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Результат
Модель вчених Іркутської державної економічної академії	0,20571	0,37784	0,41235	R=0 – ймовірність банкрутства максимальна, 0-0,18 – висока, 0,18-0,32 – середня , 0,32-0 42 – низька , Більше 0,42 – мінімальна
Модель Спрінгейта	-0,17142	1,08569	1,08375	$Z < 0,862$ – підприємство є потенційним банкрутом; $Z = 0,862$ – граничне значення ймовірності банкрутства; $Z > 0,862$ – відсутність ймовірності банкрутства.
Модель Р. Ліса	0,04874	0,08636	0,08243	$Z < 0,037$ – висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ – граничне значення; $Z > 0,037$ – низька ймовірність банкрутства
Модель О.О. Терещенка	3,74702	14,89406	17,36269	$Z > 2$ – банкрутство не загрожує; $1 < Z < 2$ – фінансова рівновага порушена, банкрутство не загрожує; $0 < Z < 1$ – загроза банкрутства, якщо не буде вжито санаційних заходів; $Z < 0$ – підприємство є напів-банкрутом.
Модель А.В. Матвійчука	0,10892	1,52297	2,15838	$Z > 1,104$ – низька ймовірність банкрутства, стійкий фінансовий стан; $Z < 1,104$ – загроза фінансової кризи
R- модель банкрутства	0,56848	0,68747	0,88415	Менше 0 Максимальна (90-100%) 0,0 – 0,18 Висока (60-80%) 0,18 – 0,32 Середня (35-50%) 0,32 – 0,42 Низька (15-20%) Більше 0,42 Мінімальна (до 10 %)

Логічним продовженням аналізу ймовірності загрози банкрутства для ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» є SWOT аналіз .

Таблиця 2.9

Стратегічний SWOT-аналіз ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна»

Сильні сторони	Можливості
1.«Ім'я» та репутація на регіональному ринку, 2. Новітнє обладнання; 3 Широкий асортимент; 4 Доступна ціна; 5. Якісний дизайн упаковки; 6. Використання натуральних складових; 7. Висока кваліфікація персоналу.	1. Проникнення на нові ринки 2. Розширення асортименту; 3. Використання інновацій; 4 Завоювання лідируючої позиції у виробництві продукції «економ» класу; 5.Збільшення виробничих потужностей
Слабкі сторони	Загрози
1. Не вдала рекламна компанія останніх років; 2 Залежність від постачальників; 3. Присутність на ринку світових лідерів кондитерської промисловості (АВК, Рошен); 4 Зростання мит на ввезену сировину та імпортовані кондитерські вироби 4. Відсутність розкрученого бренду 5. Експорт переважно в країни бывшего СНД 6. Низька ефективність просування на закордонні ринки 7. Відсутність портфеля перспективних розробок для запровадження у виробництво	1.Залежність від постачання сировини може стати причиною перебоїв у виробництві; 2 Зростання ціни на сировину та інші складові зумовлює зміну ціни на продукцію, 3. Коливання попиту. 4. Військовий стан; 5. Мобілізація працівників 6 Активне зростання конкуренції у регіоні. 7 Зміна потреб та смаку споживачів;

SWOT-аналіз потенціалу ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» дає можливість визначити перспективи розвитку та ймовірність банкрутства. Аналізуючи господарську діяльність ТОВ, можна зробити висновок, що ТОВ перебуває в доволі специфічному стані, з одної сторони в підприємство є фінансово стійке з відсутністю загрози банкрутства з другого є проблема значного обсягу нерозподіленого збитку та брак власного капіталу, існування ряд проблем в зовнішньому економічному середовищі (нові конкуренти, коливання попиту, військовий стан та мобілізація) з якими необхідно рахуватись в майбутньому.

РОЗДІВ 3

РОЗРОБКИ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна»

3.1. Формування комплексу організаційних заходів щодо уникнення кризи та банкрутства на підприємстві

Діяльність ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» в останні роки супроводжується посиленням внутрішньої і глобальної конкуренції, нестійкістю попиту, впливом непередбачуваних явищ. Поглиблення інтеграції української економіки до світової глобальної соціально-економічної системи ставить в залежність вітчизняні підприємства від загальносвітових кризових тенденцій, які характеризуються нестабільністю та постійно змінною динамікою.

Проведений аналіз діяльності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» за 2021-2023 роки в розділі 2 свідчить, що підприємство має стійкий фінансовий стан і банкрутство йому не загрожує, але є ряд моментів які в подальшому можуть негативно вплинути на підприємство. Сюди відносять відсутність власного капіталу та значний розмір нерозподіленого збитку який виник в 2020 та 2021 роках (Таблиця 2.6).

Кризова ситуація в Україні, спричинена пандемією COVID-19, сприяла суттєвому падінню ділової активності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» в 2020-2021 роках. Для досліджуваного підприємства вона супроводжувалася економічною нестабільністю умов господарювання, різким скороченням і навіть згортанням діяльності, що призвело до падіння купівельної спроможності, вимивання оборотних коштів в ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна», що не дозволило їм вчасно виконувати фінансові зобов'язання перед партнерами по бізнесу та клієнтами. Ускладнювали ситуацію вимоги переважної більшості дистриб'юторів щодо внесення попередньої оплати за товари для уникнення загрози зриву їх поставок Все це зумовило отримання збитку в 2021 році в розмірі 1126,1 тис. грн.

Заходи, спрямовані на забезпечення стійкого фінансового стану ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна», є актуальними в сучасних умовах господарювання. Натомість вони продовжують удосконалюються, що викликано як практичною доцільністю, так й обумовлено новими науковими знаннями щодо природи кризи суб'єктів господарювання. Заходів щодо покращенні фінансового стану ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» полягають у створенні можливостей для його ефективного функціонування у майбутньому.

На основі проведеного аналізу (Додаток Е) з метою запобігання кризової ситуації в майбутньому доцільним є збільшення чистого прибутку який нейтралізує сформований в попередніх роках нерозподілений збиток і зумовить додатне значення власного капіталу.

Таблиця 3.1

Фактичне та прогнозне значення обсягів власного капіталу ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Прогноз		
					2024 р.	2025 р.	2026 р.
Зареєстрований (пайовий) капітал	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	101,0	201,0
Непокритий прибуток (-збиток)	237,0	-889,1	-687,3	-414,1	-199	50,0	200,0
Усього власного капіталу	238	-888,1	-686,3	-413,1	-198	151,0	404,0
Чистий прибуток	26,1	-1126,1	201,8	273,2	288,3	200,0	250,0

Збільшення прибутку на ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» можна досягти або у результаті зменшення витрат на виробництво або збільшення чистого доходу від реалізації. Тому в сучасних умовах важливим завданням кожного підприємства є: правильне формування цінової стратегії та вибір оптимальний обсягу виробництва.

Задля підвищення рівня прибутковості підприємством доцільним вбачається розробка та реалізація комплексу заходів за такими напрямками:

- організаційні (удосконалення виробничої структури, удосконалення організаційної структури управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва тощо);
- технічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляється)
- економічні важелі та стимули (удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів тощо).

Резервами підвищення прибутку для ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» можуть бути отримані таким чином:

1. За рахунок зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції при впровадженні досягнень науково-технічного прогресу. Зниження собівартості продукції є найважливішим чинником зростання прибутку. У зниженні собівартості продукції найбільш повно відбивається економія матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, якими розпоряджається підприємство. Максимальна мобілізація резервів собівартості продукції є важливою умовою ефективного функціонування підприємства

2. Підвищення продуктивності праці за рахунок мотиваційних заходів. Зі зростанням продуктивності праці знижуються витрати праці в розрахунку на одиницю продукції, а отже, зменшується і питома вага заробітної плати в структурі собівартості.

Оскільки лише персонал, який відданий фірмі, який вірить в її майбутнє, який намагається пристосуватися до нових вимог господарювання, здатен протиставити свою енергію виклику змін. В свою чергу фірма повинна зробити все від неї залежне, щоб підтримати високий рівень мотивації у своїх робітників, максимально задовольнити їхні потреби, сприяти розкриттю потенціалу кожного співробітника. Варто зазначити, що для поліпшення економічної ситуації на українських підприємствах необхідно проводити цілий комплекс заходів, направлених на підвищення їх життєздатності. І поміж різних заходів варто обов'язково виділяти інвестиції в людський капітал. Сама по собі зміна заробітної плати і умов роботи не може дати віддачу в близькому майбутньому.

Вклади в людський капітал повинні оцінюватись як окремий інвестиційний проект, з обов'язковою оцінкою очікуваних результатів.

Для цього ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» повинне активно використовувати різноманітні мотиваційні засоби: перевести якомога більше працівників на відрядну форму оплати праці, працівникам погодинної форми у більшому розмірі оплачувати роботу в понад урочний час, забезпечувати доставку працівників на роботу та з роботи за узгодженими маршрутами, надавати матеріальну допомогу працівникам з нагоди ювілейних та інших визначних дат.

3. Впровадження обґрунтованої цінової політики ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна». В даному напрямку необхідним є застосовування оптимальної цінової політики, оскільки збільшення ціни призводить до певного скорочення обсягу продажу, але постійне проведення політики низьких цін може закінчитися для підприємства негативною ситуацією. Цей захід передбачає розробку стратегії ціноутворення, яка обумовлена встановленням ринкових цін, застосування акцій, оптових знижок, знижок постійним покупцям тощо.

4. Підвищення якості кондитерської продукції, що реалізується. дозволить значно скоротити витрати на виправлення браку та втрати від бракованих виробів, що не підлягають ремонту. Цей захід реалізується шляхом контролю за якістю продукції, мотивацією та наданням додаткових стимулів персоналу для скорочення кількості бракованої продукції.

5. Ефективна організація маркетингу дозволяє значно збільшити обсяги реалізації кондитерської продукції, що впливає на прибутковість ТОВ. Розробка ефективної маркетингової стратегії передбачає

- ретельне вивчення реальних потреб і можливостей замовника;
- широкий пошук запасного замовника на випадок втрати першого;
- постійна участь в регіональних і міжнародних виставках;
- усестороння підготовка матеріалів на тендер і особиста участь представника заводу при проведенні тендерних торгів — укладення контрактів на постачання устаткування і виконання робіт по монтажу на умовах «під ключ»;

- розробка системи заходів щодо зниження потреби підприємства в оборотних коштах за рахунок підвищення ритмічності роботи, зменшення запасів, роботи з дебіторами;
- укладення довгострокових договорів з постачальниками сировини з чуткими умовами і штрафними санкціями;
- зниження ризиків фінансування, своєчасний розрахунок за виконані роботи і реалізовану продукцію
- пошук «свого» споживача продукту та «свого» сегменту ринку

Наведений перелік методів утворення резервів для збільшення прибутку, які є невід’ємною складовою для підвищення прибутковості їх діяльності, можна віднести до традиційних.

На сьогоднішній день існують нові методи, основані на тому, що під підвищенням прибутковості підприємств мається на увазі збільшення вартості його капіталу, чого прибуток може і не забезпечувати

- модернізація існуючої продукції за технічними та зовнішніми характеристиками, а також посилення маркетингового впливу на потенційних покупців;

- диверсифікація виробництва за рахунок виробництва товарів-замінників;
- . продаж зайвого устаткування та іншого майна або здача його в оренду
- скорочення оперативних запасів сировини та матеріалів, що можна втілити декількома способами:

- 1) збільшенням виробничої потужності;

- 2) впровадженням її концепції «*Just in Time*» («Точно в термін»), яка орієнтується на скорочення запасів та виконання замовлень без затримок, що надає змогу зменшити собівартість продукції та підвищити оборотність капіталу

- грамотна побудова договірних відносин із постачальниками, посередниками, покупцями та ін.

- розробку запобіжних заходів відносно вразливих місць підприємства та реакції на кризові явища (воєнні дії, пандемія) та непередбачувані ситуації на ринку.

3.2 Впровадження інформаційних технологій для попередження банкрутства.

Як відомо оцінка діяльності підприємств полягає в наявності об'єктивної інформації про структуру й ефективність використання активів та ресурсів, персоналу підприємства, фінансовий стан, результати господарювання. Використання комп'ютерних технологій підвищує результативність фінансового аналізу. Результатом цього є: зменшення часу на проведення аналізу, можливостей використання всієї інформації про фінансову діяльність підприємства, застосування в аналізі методів моделювання та оптимізації. Тому впровадження інформаційних технологій на підприємстві, за умов висококонкурентного ринку, є досить актуально, адже це сприяє підвищенню ефективності господарювання

Для діагностики загрози ймовірності настання банкрутства широке розповсюдження отримали автоматизовані системи діагностики – спеціальні програмні продукти, що використовуються для розрахунку окремих показників та інтерпретації на їх основі за спеціальними (вбудованими або налагодженими) методиками стану підприємства.

Загально-відомо, що показники діяльності підприємства формуються випадково під впливом дії багатьох чинників внутрішнього та зовнішнього середовища. Це обумовлює доцільність доповнення інструментарію оцінки вірогідності банкрутства підприємства методом стохастичного комп'ютерного моделювання В таблиці 3.2. наведені сучасні інформаційні системи, які може використовувати підприємство для аналізу банкрутства. Очікуваний за результатами проведеного комп'ютерного моделювання залишок грошових коштів та ступінь його коливання дає можливість оцінити ймовірність отримання дефіциту платоспроможності, а відповідно – і вірогідність виникнення ситуації банкрутства.

Головною умовою розвитку бізнесу є безперервний аналіз його фінансової діяльності. Аналіз діяльності підприємства передбачає розрахунок показників,

які відображають процес формування і використання його фінансових ресурсів, що є джерелом показників для проведення оцінки фінансової стійкості підприємства.

Цілями фінансового аналізу є: виявлення змін показників фінансового стану; визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства; оцінка кількісних та якісних показників фінансового стану; оцінка поточної діяльності підприємства; визначення тенденцій зміни господарської діяльності підприємства.

Дослідження фахових джерел дало можливість прийти до висновку, що аналіз фінансової діяльності здійснюється на підставі оцінки та розрахунку показників, що характеризують: наявність і розміщення капіталу, ефективність та інтенсивність його використання; оптимальність структури пасивів; фінансову незалежність і ступінь фінансового ризику; оптимальність структури активів і ступінь виробничого ризику; оптимальність структури джерел формування оборотних активів; платоспроможність та інвестиційну привабливість; ризик банкрутства (неспроможності); запас фінансової стійкості

Програмні продукти для аналізу фінансової діяльності, які представлені на ринку, зробили значний внесок у полегшення здійснення аналітичної роботи, пов'язаної із розрахунком фінансових коефіцієнтів, що дає змогу отримати додатковий час для інтерпретації результатів аналізу ситуації, в якій знаходиться підприємство. Однак недоліком таких програм є їхня висока вартість. Присутність аналітичних комп'ютерних програм на ринку не знімає потреби у формуванні конкретних вимог до розробників програмного забезпечення з аналізу фінансової діяльності, яке б відповідало принципам системності, комплексності, оперативності та динамічності.

Складність вирішення проблем аналізу господарської діяльності в комп'ютерному середовищі визначена різноманітністю його видів і завдань, особливостями її організаційно-методичного забезпечення, тому необхідно визначити основні функціональні можливості програмних продуктів для аналізу діяльності підприємств. Застосування комп'ютерних технологій підвищує

результативність фінансового аналізу. Фінансовий аналіз у комп'ютерному середовищі став невід'ємною частиною професії економіста, бухгалтера, фінансиста. Нині існують такі програми, за допомогою яких можна не лише постійно інформувати менеджмент компанії про її роботу, а й ухвалювати ефективні управлінські рішення.

Таблиця 3.2.

Програмні продукти для аналізу фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства

Можливості Продукт	Розрахунок фінансових коефіцієнтів	Можливість використання інтегральних методик	Вимога наявності на комп'ютері Microsoft Office	Можливість створення власних методик для аналізу	Наявність довідкових матеріалів для роботи з програмою	Можливість завантажити з Інтернет-сайту програми демоверсії
1С: Підприємство 8	Так	Так	Так	Ні	Так	Так
«Fin Expert»	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
«ІНЕКАналітик»	Так	Так	Ні	Так	Так	Так
«Audit Expert»	Так	Так	Ні	Так	Так	Так
«АльтФінанси»	Так	Так	Так	Ні	Ні	Так
«Excel Financial Analysis»	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так
«Фінансовий аналіз + Оцінка бізнесу»	Так	Так	Ні	Ні	Так	Так

На сьогодні на ринку комп'ютерних програм є універсальні аналітичні програми і спеціальні, що використовуються в окремих галузях економіки. Більшість користувачів віддають перевагу універсальним комп'ютерним програмам унаслідок їх достатньо легкої настройки і адаптації.

Яскравими представниками таких програмних продуктів є «ІНЕК-АФСП», «Audit Expert», «БЕСТ-Ф». Серед спеціальних аналітичних програм досить відомими є «ІНЕК-аналітик», «ІНЕК-інвестор», «Project Expert», які дозволяють

здійснити розробку бізнес-планів та інвестиційних проектів, а також провести оцінку їх економічної ефективності.

The screenshot shows the 'Audit Expert' software window titled 'Пример (методики финансового анализа) - [Сводная таблица В: Баланс]'. The interface includes a menu bar (Проект, Правка, Вид, Настройка, Результаты, Окно, Справка), a toolbar, and a 'Панель содержания' (Table of Contents) on the left. The main area displays a table titled 'Сводная таблица В: Баланс' for the years 2004 and 2005. A dropdown menu is open over the table, showing options: 'Абсолютные значения', 'Цепной прирост' (selected), 'Прирост за год', 'Прирост за все периоды', and 'Проценты'. The table lists various balance sheet items with their values for 2004 and 2005.

	2004г.	2005г.
1 Текущие активы:		7 779.77
2 Денежные средства	210.12	-1 373.23
3 Краткосрочные инвестиции	706.46	6 496.95
4 Краткосрочная дебиторская задолженность:	5 460.91	1 416.15
5 Счета и векселя к получению	5 094.75	1 155.21
6 Межфирменная дебиторская задолженность		
7 Прочая дебиторская задолженность	366.16	260.94
8 Долгосрочная дебиторская задолженность	321.09	- 528.00
9 Товарно-материальные запасы	7 815.72	14 714.20
10 Сырье, материалы и комплектующие	-3 620.23	11 706.79
11 Незавершенное производство	8 657.82	- 450.45
12 Готовая продукция	862.61	-3 821.74
13 Прочие запасы	1 915.52	7 279.60
14 Расходы будущих периодов		7 053.70
15 Прочие текущие активы		
16 Долгосрочные активы	123 205.69	19 802.53
17 Земля, здания и оборудование	85 676.12	-7 203.02
18 Нематериальные активы	9 154.79	2 702.00

Мал. 3.1 Вікно можливостей «Audit Expert»,

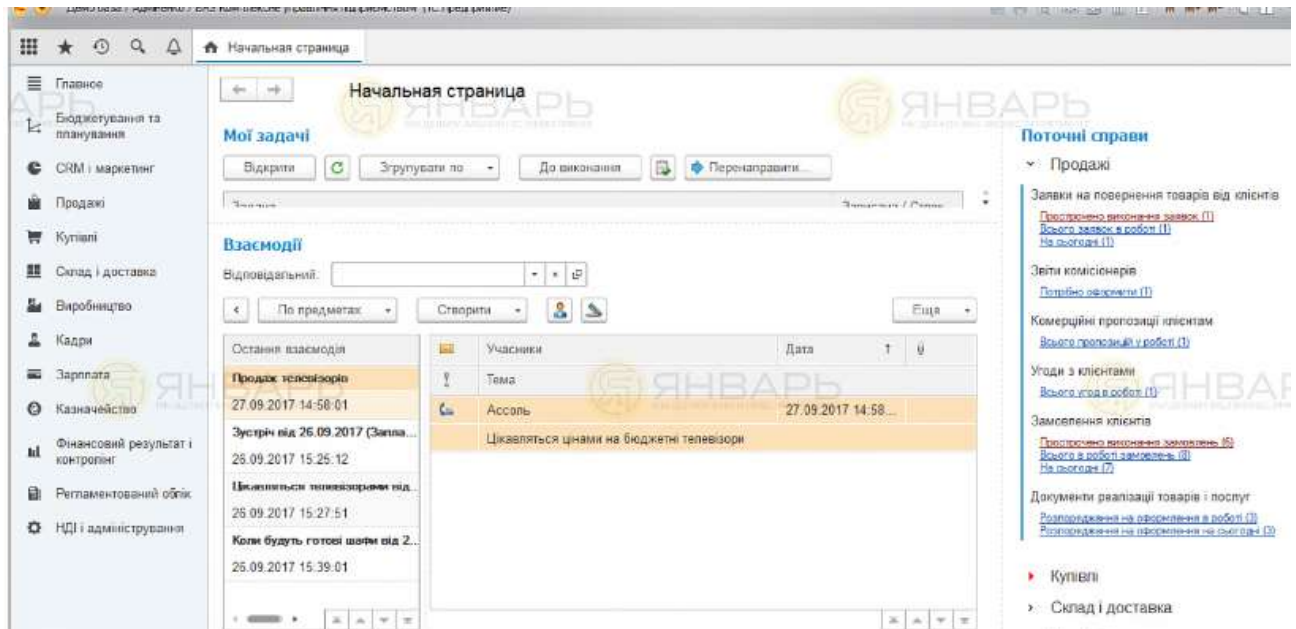
Значні переваги серед програм, які використовуються у фінансовому аналізі, мають ті інформаційні системи, які дозволяють користувачеві змінювати алгоритми розрахунку показників і навіть створювати власні методики зі своїм набором розрахункових індикаторів. Це значно розширює рамки використання системи, але, з погляду розробників, значно ускладнює створення системи і, отже, підвищує її вартість.

На основі аналізу, виконаного за даними таблиці, можна виокремити програми «ІНЕК-Аналітик» і «Audit Expert». Ці програми є досить відомими. Окрім розрахунку коефіцієнтів і побудови графіків, містять велику кількість модулів для аналізу фінансового стану, прогнозування банкрутства, можливості залучення кредитів. Але слід зауважити, що можливість придбати ці програмні продукти мають тільки великі організації, для яких їх ціна є прийнятною. Для

менших організацій можна порекомендувати програми «Фінансовий аналіз + Оцінка бізнесу» і «Excel Financial Analysis».

На разі ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» зацікавлена в атоматизації зазначених вище процесів та планує працювати із компанією BAS, оскільки продукти BAS та інших систем автоматизації бізнесу давно зарекомендували себе як надійний і ефективний інструмент українського бізнесу, які використовуються підприємствами в різних галузях і сегментах економіки України протягом 20 років.

Для фінансового аналізу та прогнозування ймовірності банкрутства використовується продукт «BAS Комплексне управління підприємством»

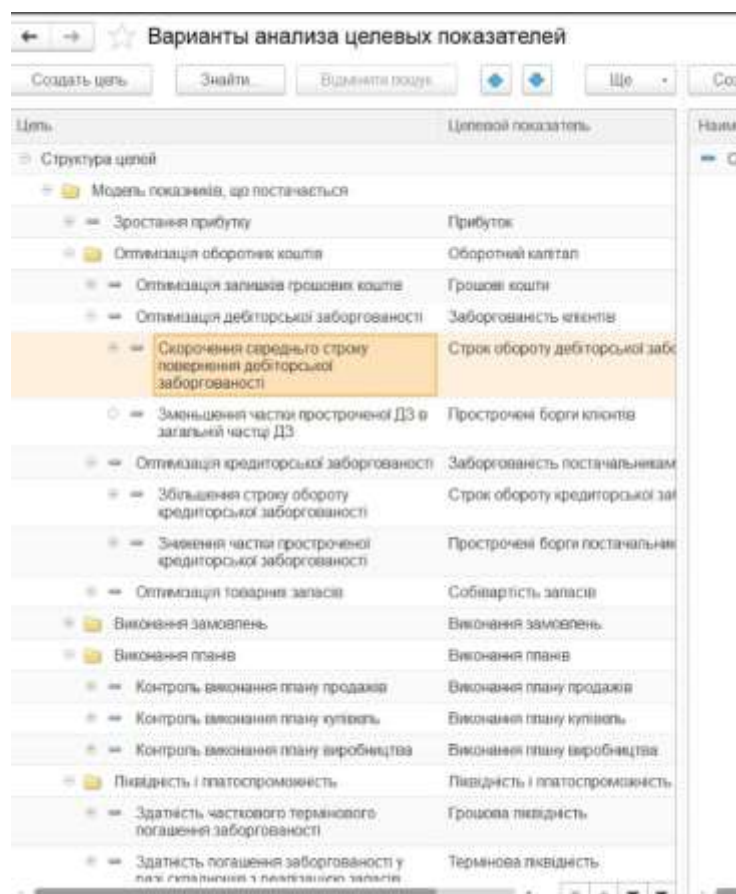
Мал. 3.2 Вікно можливостей «BAS Комплексне управління підприємством»,

Система має широкий функціонал, який задовольняє потреби користувачів. Завдяки цьому прискорюються усі служби ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна», збільшується ККД співробітників та спрощується взаємодія між структурами.

«BAS Комплексне управління підприємством» забезпечує відповідні набори інструментів побудови звітності для всіх рівнів структури підприємства:

- *Моніторинг та аналіз показників діяльності підприємства:*

- Побудова ієрархічної моделі цілей та цільових показників.
- Створення різних варіантів показників із можливістю порівняння.
- Моніторинг цільових показників із розшифруванням вихідних даних.
- Розширений аналіз фінансових результатів за напрямками діяльності.
- Різноманітність графічних форм аналітичних звітів.

Мал 3.3. Можливості BAS для моніторингу ключових фінансових показників діяльності

Аналіз порівняльних характеристик поширених на ринку систем автоматизації фінансового аналізу показав наступне: оперативність отримуваних у процесі економічного аналізу даних для поточного і стратегічного управління і можливість керівництва своєчасно реагувати на погіршення фінансового стану підприємства знаходяться в прямій залежності від наявності сучасних інформаційних технологій для проведення фінансового аналізу на підприємстві. Найбільш ефективною формою проведення фінансового аналізу та ймовірності настання банкрутства є створення автоматизованих робочих місць аналітиків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведених досліджень необхідно сформулювати наступні висновки:

1. Нестабільна ситуація в країні, значна конкуренція часто зумовлюють значне погіршення фінансового стану суб'єкта господарювання, спричиняючи передумови банкрутства. Наявність таких чинників призводить до неплатоспроможності підприємства, тобто нездатності самостійно розрахуватися з кредиторами. Однак сама по собі неплатоспроможність не є банкрутством, а лише його передумовою. Тому питання прогнозування ймовірності банкрутства стоїть особливо гостро, адже кількість збанкрутілих підприємств із кожним роком збільшується

2..Як правило під банкрутством підприємства розуміють неможливість виконувати свої фінансові зобов'язання. Банкрутство характеризує реалізацію катастрофічних ризиків підприємства в процесі його фінансової діяльності, коли воно не в змозі задовольнити в установленій термін висунуті з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом. Банкрутство певного суб'єкта господарювання призводить до порушення макроекономічної рівноваги; від того, наскільки об'єктивно проведено оцінку ступеня ймовірності банкрутства підприємства, залежать ціна підприємства, його інвестиційна привабливість, що також відбивається на економічних інтересах держави.

3. Питання банкрутства є відносно відособленою частиною галузі господарського права і невід'ємною ознакою правової системи держави з ринковою економікою. Держава в повній мірі регулює питання платоспроможності боржника та визнання його банкрутом через Кодекс України з процедур банкрутства та інші нормативно-правові акти.

4. Існує значна кількість як зарубіжних, так і вітчизняних методик оцінки ймовірності банкрутства. У процесі їх систематизації, комплексного аналізу і порівняння було визначено, що більшість моделей не пристосована до українських реалій. З проаналізованих моделей, на нашу думку, найбільш

прийнятною до застосування на українських підприємствах є модель О. Терещенка та А. Матвійчука тому що саме вона була розроблена на основі вітчизняних статистичних даних підприємств. Але оцінку ймовірності настання банкрутства потрібно проводити не тільки з аналізу моделей, а й урахувати специфіку діяльності підприємств, ситуацію на ринку, основні показники фінансової діяльності, роботу ризик-менеджменту організації тощо.

5. Об'єкт дослідження ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» є підприємством, яке спеціалізується на виробництві кондитерських продуктів. На основі проведеного аналізу можливо зробити висновок, ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» є фінансово стійким та прибутковим, рівень його прибутковості достатньо високий 273,2 тис. грн., проти отриманого збитку - 1126,1 тис. грн. у 2021 році. Відповідно і показники рентабельності в 2021 році є від'ємними. Крім того необхідно відмітити погану структуру капіталу в 2023 році за рахунок відображення непокритих збитків. Збитковість ТОВ у 2021 і 2020 році зумовлена наслідками запровадження карантину внаслідок епідемії COVID – 19, що не давало змоги ефективно працювати і реалізовувати продукцію.

6. Провівши розрахунки за окремими моделями оцінки ймовірності банкрутства (Е. Альтмана, Модель Дж. Таффлера і Г. Тішоу, Модель вчених Іркутської державної економічної академії, Модель Спрінгейта, Модель Р. Ліса, Модель О.О. Терещенка, Модель А.В. Матвійчука, R- модель банкрутства) на ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» можна зробити висновок, що на діяльність підприємства мала вплив пандемія COVID-19, і підприємство поступово виходить із неї. ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» має невисоку ймовірність банкрутства та майже всі показники мають тенденцію до зростання.

7. Основним шляхом покращення фінансової діяльності підприємства ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» та запобігання банкрутству є: мобілізація внутрішніх резервів; виявлення прихованих резервів, тобто частки капіталу, який не знаходиться у балансі; пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу; підвищення якості та конкурентоспроможності виготовленої продукції та наданих послуг; прискорення впровадження

результатів НТП у практичну діяльність підприємства; оцінка впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

Негативним фактором діяльності ТОВ «СВІТ КОМПАНІ Україна» необхідно відмітити відсутність власного капіталу та значний розмір нерозподіленого збитку який виник в 2020 та 2021 роках. Для виправлення ситуації необхідним є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого, на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання;

8. Розглянуто сучасні інформаційні технології та здійснено аналіз програмних продуктів для оцінки фінансової стійкості підприємства та прогнозування ймовірності банкрутства. На даний час є численні розробки фінансового аналізу та прогнозу неплатоспроможних підприємств, що дає можливість встановити наявність сумнівів у продовженні діяльності підприємств, тобто виявити й оцінити ознаки ймовірності банкрутства, неплатоспроможних підприємств. Прогноз банкрутства підприємства був більш обґрунтованим, пропонуємо комплексно використовувати одночасно декілька методів прогнозування ймовірності банкрутства підприємства з використанням сучасних інформаційних систем і технологій, що дозволить значно підвищити ступінь вірогідності отриманих результатів. Визначений інструментарій може використовуватися не тільки для проведення діагностики вірогідності банкрутства, а й у перебігу розробки програми антикризових дій, оцінки результативності запропонованих антикризових заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Квасницька Р.С., Кордонець І.М. Етапність проведення діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2. С. 130–135.
2. Москаленко В.П., Пластун О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 6. С. 180–192.
3. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навч. посіб.; 3-є вид., перероб. та доп. К.: ЦУЛ, 2004. 531 с.
4. Лепейко Т.І., Доценко Т.О. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2011. № 1(10).
5. Пластун О.Л. Аналіз кількісних методик прогнозування банкрутства підприємства та обґрунтування необхідності розробки сучасних вітчизняних аналогів. *Вісник Української академії банківської справи*. 2005. № 2. С. 101–107.
6. Opendatabot – сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній. URL: <https://opendatabot.ua/>. (Дата звернення 31.08.2024)
7. Футало Т., Шара А. Поняття банкрутства та його правове забезпечення. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Ч. 4. С. 398–401.
8. Костіна О.М., Майборода О.Є. Методи та моделі діагностики кризового стану підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка»*. 2012. № 4. С. 91–97.
9. Погребняк А.Ю. Порівняльний аналіз методик оцінки ймовірності банкрутства в системі антикризового управління на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2014. № 7. С. 344–352.
10. Фучеджи В.І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: збірник наукових праць*; відп. ред. О.Є.

Кузьмін. Львів: Львівська політехніка, 2010. С. 240–245.

11. Булижин, І. В. (2015) Історичний розвиток неплатоспроможності та банкрутства: компаративний аналіз світового та українського досвіду. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Юриспруденція, (15, т. 2).

URL: http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc17/part_2/16.pdf

12. Wikipedia URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Bankruptcy>

13. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Серия «Библиотека финансового менеджера». К.: Ника-Центр, 1999. Вып. 3. 512 с.

14. Брели Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов. Х.: Бизнес, 2007. 418 с.

15. Данілов О. Д., Паєнтко Т. В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2011. 256 с.

16. Сукрушева Г. О., Папуцин В. М. Причини та наслідки банкрутства вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 9. С. 682-686.

17. Шморгун Н. П., Головка І. В. Фінансовий аналіз: навч. Посібник. К.: ЦНЛ, 2006. 528 с

18. Янковець Т. М., Чернюк Ю. В. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 58-62.

19. Сукрушева Г. О., Папуцин В. М. Причини та наслідки банкрутства 90 вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 9. С. 682-686.

20 *Oxford English Dictionary* URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>

21 Найповніший тлумачний словник української мови. URL: <http://eslovnyk.com>

22. Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій від 27.06.1997 № 81. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>.

23. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14 (у редакції Наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 № 1361). URL: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=161074.

24. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : у редакції Закону України від від 22.12.2011 № 4212- VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 32-33. Ст. 413.

25. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597- VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 15. Ст. 74.

26. Банкрутство. Правозастосування та судова практика / упоряд.: Б. М. Грек та ін. К. : Юрінком Інтер, 2007. 304 с.

27. Законодавство і узагальнення судової практики з питань банкрутства : збірник офіційних текстів законів станом на 24 жовт. 2012 р. / упоряд. Ю. І. Руснак. Київ : Центр учб. л-ри, 2012. 420 с

28. Белікова Т. В., Воробйова А. А. Еволюція законодавства про банкрутство в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 54-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_4_10.4

29. Бірюков О. Банкрутство в основних правових системах світу. Вісник Академії правових наук України. 2008. № 4. С. 192-201.

30. Хомко Л. В., Яновицька А. В. Правове регулювання банкрутства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 280 с.

31. Яковлев О. О. Становлення та історичні етапи розвитку інституту банкрутства в Україні. *Університетські наукові записки*. 2010. № 2. С. 140-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2010_2_20

32. Бібик Г. Ю. Інформаційні технології в управлінні підприємствами. *Вісник Дніпропетровського університету*. Дніпропетровськ, 2013. № 2. С. 6-7

33. Чібісова І. В. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств

Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2012. № 2. С. 1 – 5.

34. Рзаєва Т. Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2010. №3. С. 177 – 181.

35. Железняк В. Ю. Сучасні моделі оцінки ймовірності банкрутства підприємств. *Культура народів Причорномор'я.* 2008. № 151. С. 19–22. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/114992/04-Zheleznyak.pdf?sequence=1> (дата звернення: 05.09.2024).

38. Томашевський О. М., Цегелик Г. Г., Вітер М. Б., Дудук В. І. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів : навч. посіб. Київ. : Центр учбової літера тури, 2012. 296 с

39. Бегун С. І., Штинь А. М. Прогнозування фінансової неспроможності підприємства на основі моделей дискримінантного аналізу. *Інфраструктура ринку.* 2018. № 19. С. 558–564. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/92.pdf (дата звернення: 18.06.2024)

40. Білошапка В.А. Резерви зростання результативності бізнесу в умовах економічного спаду *Актуальні проблеми економіки.* 2013. № 1(155). С. 115–117

41. Шляга О. В. Прибуток та рентабельність, як показники ефективності виробництва. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії.* 2014. № 8. –С. 75-81.

42. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

43. Міністерство юстиції України URL: <https://minjust.gov.ua/>

44. Банкрутство підприємства та його наслідки: роз'яснює Мін'юст URL: <https://news.dtkt.ua/state/other/72239-bankrutstvo-pidprijemstva-ta-iogo-naslidki-roziasniuje-miniust>

45. Господарський Кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>

ДОДАТКИ